

EFFEKTIVITET OCH INKLUDERING – GÅR DET ATT KOMBINERA ?

Claes Nilholm
Malmö Högskola

Disposition

- 1) Vad är effektivitet ?
- 2) Vad säger forskningen om effektivitet ?
- 3) Vad är inkludering ?
- 4) Vad säger forskningen om inkludering ?
- 5) Går det att kombinera?

Underlag för framställningen:

Kunskapsöversikt om inkludering (SPSM/Skolverket)

Kunskapsöversikt om "effektiv" specialpedagogik för Skolverket

Vad är effektivitet?

Del av en "resultatdiskurs"

Nyliberal styrning; restructuring of schooling

Förskjutning från pedagoger till ekonomer och politiker

PISA – drivet

Effective schools (mätt i termer av kunskapsresultat)

Vilken typ av forskning är aktuell?

- Effektstudier
- Helst experimentell design (kvasi-experimentell)
- Evidens
- Jämförelser mellan skolsystem (PISA mm)

Effekt-studier av särskilt stöd

Uppdrag från Skolverket (ska analysera arbetet i fristående skolor inriktade på särskilt stöd):

Vad är effektivt särskilt stöd?

Forskning och beprövad erfarenhet

Svensk o nordisk forskning

Effekt-studier från USA:

- Många!
- Meta-analys är sammanställningar av effekter som uppmätts i ett flertal studier
- Möjligt att göra en Hattie vad avser särskilt stöd

3 olika områden

Metoder/arbetssätt

Innehållsområden

Stödets form

Övrigt

Särskilt stöd till elever med ADHD eller inom autismspektrumtillstånd

Innehållsområden

Läsning

Matematik

Metoder/arbetsätt

Kamratlärande (peer tutoring)

Samarbetslärande (cooperative learning)

Explicit undervisning (direct instruction)

Metakognitiva strategier

Individuellt lärande

Innehållsområden

- Läsning
- Matematik

Stödets form

Placering

Handledning

Samarbetsundervisning (uppfattas ibland som ett arbetssätt/en metod)

Elev-assistent/lärary-assistent

Hjälpmiddel (t.ex. datorer)

Anpassad studiegång

Föräldramedverkan

Övrigt

Särskilt stöd till elever med ADHD eller inom autismspektrumtillstånd

Några viktiga slutsatser

- Det är påfallande att många olika typer av metoder/arbetssätt har starka effekter. Det är ofta inte intressant att konstatera att metoder/arbetssätt ger en signifikant skillnad mellan interventions- respektive kontrollgrupp utan det är graden av skillnad som är betydelsefull.
- Forskarinterventionerna är väl strukturerade och berör ofta grundläggande kunskaper som t.ex. hur man läser en text eller hur man ska förstå en viss typ av matematikproblem
- Vissa interventioner, till exempel när det gäller läsförståelse och ordproblem i matematik, ger mycket stora effekter.
- Det är vad som görs snarare än var det görs som har störst betydelse för kunskapsprestationerna.
- Det saknas forskning om långtidseffekter
- Det saknas forskning om vad som händer om skolor och lärare på egen hand beslutar sig för att anamma en viss metod/ett visst arbetssätt
- För vissa faktorer som förespråkas inom svensk specialpedagogik, såsom handledning och samundervisning, behövs det mer forskning

Vad är inkludering?

- 1) Något allmänt gott
- 2) Alla går i vanliga klasser
- 3) Placering o social o pedagogisk delaktighet för alla elever
- 4) Alla elevers delaktighet i en gemenskap (community)

Forskningen om inkludering

- Handlar oftast om placering; begreppsliga problem
- Effektforskningen visar generellt svagt positiva effekter för "inkludering" vad gäller utbildningsprestationer och social aspekter
- Det saknas metodologiskt hållbar forskning på hur man skapar inkluderande miljöer enligt def 3 och 4

Går det att kombinera effektivitet
och inkludering ?

Är inkludering önskvärt?

Vilka är skolans mål ?

Politiskt formulerade mål:

- Mål i styrdokument (det breda uppdraget)
- Mål i den politiska debatten (ofta kunskapsuppdraget)

Mål i forskning:

- Effektivitet
- Inkludering (fast oklart vad det betyder)

Mitt svar om skolans mål:

- Skolor bör sträva efter att uppnå det som står i styrdokumentet (det breda uppdraget; jfr dock gymnasiet)
- Tanken om inkludering är till delar förenligt med styrdokumentet (särskola? betyg? gemenskap?)
- Det behövs mer forskning o beprövad erfarenhet om hur skolor når det breda uppdraget

Går alltså effektivitet och inkludering att förena?

Ja, inkludering förutsätter effektivitet i betydelsen att elever når kunskapsmål, men inkludering innebär också andra saker som är viktiga

Ett problem är att alla elever kanske inte kan nå kunskapsmålen även om undervisningen är den bästa tänkbara